

Branschorganisationen
för dagligvaruhandeln

Diarienummer: Dnr 2026/01671

Inskickat: 2026-06-08

Ansvarig tjänsteman: Albin Ring

Från:

Svensk Dagligvaruhandel

Till:

Livsmedelsverket

livsmedelsverket@slv.se

Remiss av "Kontrollwiki - Kontrollprocessen"

Svensk Dagligvaruhandel är branschorganisationen för dagligvaruhandeln i Sverige. Våra medlemsföretag är Axfood, Coop Sverige, ICA Sverige, Lidl Sverige och Livsmedelshandlarna. Tillsammans står vi för drygt 95 procent av dagligvaruhandeln i Sverige, med fler än 3 000 butiker över hela landet.

Varje vecka möter vi i stort sett alla människor i Sverige i våra butiker. Dagligvaruhandeln sysselsätter runt 110 000 personer, varav en tredjedel är unga (15-24 år) och en fjärdedel har utländsk bakgrund. Branschen skapar jobb, ger möjlighet att äta hållbart och hälsosamt och är en viktig samhällsfunktion i alla delar av Sverige.

Svensk Dagligvaruhandels svar på remissen

Svensk Dagligvaruhandel tackar för möjligheten att svara på remissen av uppdateringen av kontrollwiki avseende kontrollprocessen.

Svensk Dagligvaruhandel välkomnar att Livsmedelsverket ser över vägledningen om kontrollprocessen. Det hade dock varit önskvärt med en tydligare redogörelse av vad som ändras jämfört med den nuvarande vägledningen om kontrollprocessen samt vilka faktiska förändringar i hur kontrollen utförs som dessa syftar till åstadkomma. Inte minst eftersom vissa förändringar – till exempel utfasningen av begreppet "ringa avvikelser" – kan tolkas på olika sätt. Det gör att det i vissa fall är svårt att bedöma om den aktuella justeringen endast är av redaktionell karaktär eller har ett mer konkret syfte. Detta är olyckligt eftersom det riskerar att leda till olika tolkningar och därigenom motverka vägledningens syfte att skapa en mer enhetlig kontrollprocess.

Nedan redovisas de övergripande och specifika synpunkter och otydligheter som vi tillsammans med våra medlemsföretag har identifierat. Avslutningsvis lämnas också vissa övriga synpunkter som inte uttryckligen berör den remitterade underlaget men som vi bedömer ändå hör ihop med kontrollprocessen.

Övergripande synpunkter

Vägledningen fyller en viktig funktion och utgör en central del i målsättningen om en ändamålsenlig, effektiv och likvärdig kontroll i hela landet. Samtidigt är det tydligt att en vägledning om kontrollprocessen inte i sig är tillräcklig för att säkerställa en likvärdig kontroll. Det förekommer fortfarande att identiska verksamheter bedöms på olika sätt i olika delar av landet, trots att det är samma rutiner och tillvägagångssätt som kontrolleras av kontrollmyndigheterna. Det är tydligt att Livsmedelsverket, i sin roll som central behörig myndighet med ett utpekat vägledningsansvar, behöver bli ännu mer aktiv och tydlig även i vägledningen kring den faktiska tolkningen och tillämpningen av det materiella regelverket, och inte bara i fråga om kontrollprocessen. Vi upplever att önskemålet om en mer aktiv och tydlig vägledning från Livsmedelsverket kring tillämpningen av lagstiftningen även delas av kontrollmyndigheterna.

Det är positivt att kravet på kommunikering förtydligas

Rättigheten att få ta del av de uppgifter och iakttagelser som ligger till grund för en myndighets bedömning och, i förekommande fall, beslut är av central betydelse för rättssäkerheten. Detsamma gäller möjligheten att få yttra sig över dessa uppgifter och inkomma med kompletterande information, korrigerande av felaktigheter och bemöta de bedömningar som myndigheten har gjort. Våra medlemsföretag upplever att dessa skyldigheter idag inte alltid efterlevs. Därför välkomnar vi att det förtydligas hur synpunkter från företagen ska hanteras innan beslut om åtgärd tas.

Oklart syfte med utfasningen av bedömningen "ringa avvikelser"

Svensk Dagligvaruhandel anser att den nuvarande vägledningens instruktion om att kategorisera vissa avvikelser som ringa utan krav på åtgärd inte är lämplig. Bedömningen tenderar att användas på bagatellartade iakttagelser om bristande efterlevnad utan någon konkret risk för livsmedelssäkerheten eller konsumenternas intressen. Inte sällan finns det också olika uppfattning om ifall det med hänsyn till den aktuella bestämmelsens syfte verkligen är fråga om en avvikelse i lagens mening eller ej. Men på grund av att bedömningen ändå indikeras som en avvikelse i kontrollrapporten och myndighetsrapporteringen framstår det som att verksamheten inte följer lagstiftningen, trots den inte har någon möjlighet att påverka eller överklaga myndighetens bedömning. Detta leder till en prioritering av kontrollen och en tillämpning av lagstiftningen som inte är riskbaserad och ändamålsenlig. Därför välkomnar vi att bedömningen ringa avvikelser fasas ut i förslaget till ny vägledning.

Av remissmissivet framgår att syftet med utfasningen av begreppet ringa avvikelser syftar till att bidra till en mer riskbaserad kontroll som fokuserar på de största riskerna. Detta framgår däremot inte tydligt av det nya förslaget till vägledning på kontrollwiki. Det medför i sin tur till en risk att förändringen kan tolkas som att även de ringa avvikelserna härnäst ska klassas som "vanliga" avvikelser med krav på åtgärd, vilket vore mycket olyckligt.

Mot denna bakgrund anser vi att det finns ett behov av att i vägledning ännu tydligare ange utgångspunkten att kontrollen ska vara riskbaserad. Fokus ska riktas mot att identifiera och åtgärda klara avvikelser i förhållande till lagstiftningens skyddssyfte, medan mer bagatellartade ("ringa") brister inte ska bedömas som en avvikelse i lagens mening.

Fysiska kontroller av butiker är att föredra

Olika kontrollmetoder lämpar sig olika bra för olika kontrollområden. Om kontrollen avser bedömning av skriftliga rutiner, märkning eller annan dokumentation kan den med fördel utföras på distans. Det gäller i första hand den kontroll som utförs av verksamheten vid huvudkontoren. För den kontroll som utförs i butik är det dock som huvudregel inte lämpligt med distanskontroll. Men eftersom platsbesök medför restid för inspektörerna och en störning för den verksamhet som bedrivs är det viktigt att kontrollerna planeras på ett bra sätt för att undvika upprepade kontrollbesök och för att minimera påverkan på verksamheten.

Vi tycker därför att det är bra att det i vägledningen om den uppföljande kontrollen förtydligas att distanskontroller kan användas endast när det är lämpligt. Vi skulle dock vilja se att det införs ett motsvarande resonemang och en tydligare vägledning kring frågan även i samband med planeringen av kontrollen.

Förtydliga vad som ska kontrolleras hos vilken aktör

För att kontrollen ska ge avsedd effekt är det både viktigt att den är riskbaserad och att den fokuseras på saker som den som är föremål för kontrollen faktiskt har rådighet över och kan påverka. Här upplever Svensk Dagligvaruhandel att livsmedelskontrollen har blivit betydligt bättre på senare år. Det finns dock fortfarande oklarheter kring vilka områden som ska kontrolleras på huvudkontorsnivå respektive butiksnivå, till exempel avseende märkning på färdigpackade egna märkesvaror och centrala rutiner. Här finns det därför ett behov av att förtydliga detta i vägledningen om kontrollprocessen.

Förtydliga när delgivning behövs och hur delgivning av handlingar kan förenklas

Delgivning har handlingar innebär mycket administration för både kontrollmyndigheten och verksamheten som är föremål för kontroll. Alla handlingar behöver dock inte formellt delges och möjligheten att använda förenklad delgivning bör användas av myndigheterna i större utsträckning. Det vore därför önskvärt om även detta perspektiv kunde lyftas i kontrollprocessen.

Övriga medskick

Sverige har en komplex kontrollorganisation med många självständiga kontrollmyndigheter. Dessa kontrollmyndigheter använder också en rad olika system, mallar och e-tjänster inom ramen för sin kontrollverksamhet. För verksamheter som bedrivs på flera olika ställen, och därmed är föremål för kontroll av flera olika kontrollmyndigheter, innebär denna myriad av inrapporteringsystem och rutiner en stor administrativ utmaning. Det gör det också svårare för företagen att göra rätt, liksom att effektivisera processer och jämföra resultat.

Svensk Dagligvaruhandel vill därför understryka behovet av att inom ramen för en likvärdig och effektiv kontrollprocess även samordna de tekniska system, mallar, inrapporteringsystem och rutiner m.m. som används i kontrollprocessen. Det är exempelvis hög tid att livsmedelskontrollen får ett gemensamt anläggningsregister, vilket skulle effektivisera såväl den offentliga kontrollen som företagets registrering av anläggningar och inrapportering av uppgifter.